

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
муниципального образования «Кошхабльский район» «Средняя
общеобразовательная школа №3 имени Первого Президента Республики
Адыгея Джаримова А.А.

РАССМОТРЕНО

СОГЛАСОВАНО

УТВЕРЖДАЮ

Руководитель МО учителей

Заместитель директора по УВР

гуманитарного цикла

М.А.Айтекова

протокол № 1

от «30» 08

 С.Б. Куева

протокол № 1

«30» 08

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
внекурчной деятельности
по адыгейскому языку

для 8 класса
на 2023 — 2024 учебный год

Составитель программы
учитель адыгейского языка
и литературы
Куева Ирина Аминовна

Федеральнэ къэралыгъо гъэсэнүгъэ стандартым еълытыгъэу гъэпсыгъэ ушьыйхэр

Адыгабзэ

я 8-рэ класс

УЩЫЗГЪЭГЪУАЗ

Адыгабзэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабз, адыгэ лъэпкъым иныдэлъфыбз. Федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ стандартыр гурит еджап1эмк1э программэм ылъапсэу щыт. К1элэеджэк1охэм адыгабзэр зэрагъаш1эмэ, ц1ыфым ищы1эныгъэ бзэм мэхъанэу щиубытырэр къагурэ10, яльэпкъ зэхаш1э хегъахъо. Ягупшысэ-гульытэ к1элэеджак1охэм нахь чан хъунымк1э, яакъыл, ятворческэ гупк1агъэ хэхъонымк1э, зэк1эмк1и егъэджэн процессымк1э бзэр лъапсэу щыт.

Предметэу «Адыгабзэм» егъэджэн процессым ч1ып1э гъэнэфагъэ щеубыты. Бзэм иурокхэм к1элэеджак1ом ш1эныгъэ гъэнэфагъэхэр къы1эк1ахъэх, идунэеепльык1э нахь зеушъомбгъу, жабзэу 1ултыр нахь бай мэхъу, къы1эк1эхъэгъэ ш1эныгъэхэр ишы1эныгъэ щегъэфедэх. Итворческэ нэшанэхэр къыгъэлъэгъонымк1э жэры1о жабзэр ык1и тхэныр егъэфедэ, ИКТ-хэр (информационно-коммуникационнэ технологиихэр) мыш щигъэфедэнхэ ельэк1ых.

Гурыт еджап1эмк1э предметэү «Адыгабзэм» мурадэү
къыгъэуцуухэрэр:

- К1элэджак1охэм яродинэ, яльэпкъ күлтурэ, шэн-хабзэхэр аш1эхэу, нэмийк1 лъэпкъхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэм льытэнэгъэ афаши1эу гъесэгъэнхэр;
  - Литературабзэм ишапхъэхэр (орфоэпие, лексикэ, грамматикэ шапхъэхэр) къя1эк1эхъанхэр, жэбээ этикетыр агъэфедэшъуныр;

- Ш1эныгъэхэм якъэк1оп1э амал шъхьа1эу бзэр зэрэштыр, моральнэ-этическэ шапхъэхэу обществэм хэлхэр къя1эк1эхъанхэмк1э ш1уагъэу и1эр къагуры1оныр;
- Яныдэлъфыбзэ уасэ фаш1эу, бзэр лъэпкъ культурэм и1ахыш1оу зэрэштыр къагуры1оу плугъэнхэр;
- Зэлъы1эсыныгъэмк1э, ц1ыфхэр зэдэгүүши1энхэмк1э бзэм мэхъанэу и1эр зэхаш1ык1ыныр.

**Я 8-рэ классымк1э адыгабзэм икурс учебнэ планым
ч1ып1эу щиубытырэр**

Базиснэ учебнэ планэу еджап1эхэм къыхахырэм ельытыгъэу сыхьат пчъагъэу предметымк1э я1ещтыр зэфэшъхьяфын ыльэк1ыщт.
Федеральнэ къэралыгъо гъэсэнныгъэ стандартым ельытыгъэу гурит еджап1эм к1элэеджак1охэм адыгабзэр зэрэшцызэрагъэш1агъэм иш1уагъэк1э личностнэ, метапредметнэ ык1и предметнэ зэфэхьысыжъхэр а1эк1элъ мэхъух.

**Личностнэ зэфэхьысыжъэу
я 8-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджак1ом ыш1ыщтхэр:**

- Адыгэ Республиктэр ш1у ыльэгъуныр, ихъишъэ, икультурэ ашыгъозэныр, лъэпкъэу къызхэк1ыгъэр, иныдэлъфыбзэ ыгъэлъэп1энхэр;
- Зэфэшъхьяф лъэпкъэу тиреспубликэ цыпсэухэрэм якультурэ лъйтэнныгъэ афиш1ыныр;
- Ыгу ильыр шъхъафитэу къыри1отык1ынымк1э гуцы1э пчъагъэу, грамматическэ ш1ык1э-амалэу 1эк1элъхэр икъу фэдизэу ыгъэфедэнхэр, иакъыл, итворческэ ык1и моральнэ нэшанэхэм хэхъоныгъэхэр афэхъунхэр;

- Эстетическэ мэхъанэу адыгабзэм и1эр зэхиш1энэир, адыгабзэр къыухъумэнэир, икъэбзагъэ льыпльэнэир, ижабзэ хахъо фиш1ызэпытыныр;
- Этическэ, эмоциональнэ-нравственнэ фыщытык1э гъэнэфагъэ ц1ыфхэм афыри1энэир;
- Социальнэ ч1ып1э (ситуация) зэфэшъхафхэм хэк1ып1э къафигъотын ылъэк1ыныр.

**Метапредметнэ зэфэхъысыжъэу
я 8-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджак1ом ыш1ыщтхэр:**

- Коммуникативнэ ык1и ш1энэгъэ къэзытырэ пшъэрылъхэр гъэцк1агъэ хъунхэм пае жабзэм иамалхэр ыгъэфедэнхэр;
- Предметнэ ык1и межпредметнэ ш1энэгъэхэр къы1эк1эхъанхэр;
- Ижабзэ ыгъэфедэнымк1э ш1ык1э-амалэу щы1эхэр зэк1э къы1эк1эхъанхэр;
- Еджэнымк1э мурадэу ык1и пшъэрыльэу щытхэр ыштэнхэр, зэригъэцк1эшт амалхэр зэригъэгъотынхэр;
- Тхыгъэ е жэры1о жабзэк1э къэ1огъэ текстыр тэрэзэу къыгуры1оныр;
- Текстым къеджэк1э зэфэшъхафхэмк1э къеджэн ылъэк1ыныр;
- Зэш1охыгъэн фэе 1офым творческэ ык1и поисковэ ек1ол1ак1э къыфигъотыныр;
- Зэгъэпшэным, анализым, синтезым, зэфэхъысыжъым логическэ ек1ол1ак1эр арихъыл1энэир;
- Зыдэгущы1эрэм едэ1уныр, диалогым хэлэжъэнэир, ежь иеплъык1эхэм атемыфэрэ еплъык1эхэр щы1энхэ зэральэк1ыщтыр къыгуры1оныр;
- Ежь иеплъык1эхэр къыри1отык1ынхэ ылъэк1ыныр;
- Къэбар льыгъэ1эс жъугъэхэм, компакт-дискхэм (еджэным фэгъэхъыгъэхэм), Интернетым ишык1эгъэ информацием ачылъыхъун, къырихын ылъэк1ыныр.

Предметнэ зэфэхьысыжьэу
я 8-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджас1ом ыш1ыштхэр:

- Адыгабзэр адигэ лъэпкъым зэрибзэр, зэрэктээралыгъуабзэр, ц1ыф лъэпкъэу Адыгэ Республика м исхэр зэдэгушы1энхэмк1э, зэгур1онхэмк1э адигабзэр амалыш1оу зэрэцтыр ыш1энхэр;
- Адыгэ лъэпкъым ыбзэрэ икультурэрэ зэпхыгъэхэу зэрэштыхэм, ц1ыфим ищы1энхэмк1э, обществэмк1э бзэм мэхъанэу и1эхэм ашыгъозэныр;
- Ц1ыфим иакъыл, итворческэ нэшанэхэм ахэгъэхъонымк1э, бзэм мэхъанэу и1эр ыш1энхэр;
- Орфографическэ хабзэхэр, тамыгъэ гъэуцууним ихабзэхэр (ак1угъэм ельтыгъэу) текстым щигъэфедэн ыльэк1ынхэр, компьютерымк1э текстхэр ытхынхэу, ытхыгъэр зэригъэфэжын ыльэк1ынэу зэригъэш1энхэр. Текстэу зэджагъэм план фиш1ыныр, текстым, тхылъым, гъэзетхэм 1оф адиш1ешъуныр;
- Текстыр зэрэгъэпсигъэ шапхъэхэр къыдэлъитаагъэу шъхъафитэу, тэрэзэу игупшиисэхэр къытхынхэр е жабзэк1э къыри1отык1ын ыльэк1ынхэр;
- Ежь зэхихыгъэм, зэджагъэм, ыльэгъугъэм фэгъэхьыгъэ иепльык1эхэр, ифыщтык1эхэр къыри1отык1ынхэ ыльэк1ыныр;
- Зэд1угъэхэ е зэджагъэхэ текстыр къатхыжын е къ1отэжын альэк1ыныр;
- Ежь игущы1эхэм альыплъэжыныр, хэукъоныгъэхэр ыгъэтэрэзыжыныр;
- Монологым, диалогым иамалхэр ыш1энхэр, ыгъэфедэнхэр, доклад мыйинхэр ыгъэхъазырынхэшь, ежь илэгъухэм апашхъэ къышыгущы1энхэр;
- Зэдэгущы1эгъум орфоэпие, лексикэ, грамматикэ шэпхъэ шъхъа1эхэу адигэ литературабзэм и1эхэр ык1и бзэ этикетыр щигъэфедэнхэр.

- Гүчүүлэхээр, нэмүүкүү хэгъэхьо литературэм (электроннэхэри хэтхэу) шъяфитэу тоф адиштэныр.

**Коммуникативнэ амалэу я 8-рэ классыр къэзыухырэ
к1элэеджасак1ом къы1эк1эхъащтхэр:**

- Къэгүчүүлэхээр къы1орэм едэ1уныр, мэхъан шъяа1эр зэхихыныр;
- Игупши1сэхэр икъу фэдизэу къыри1отык1ын ыльэк1ыныр;
- Жабзэм иамалхэр зэдэгүчүү1эгъум шъяфитэу щигъэфедэн ыльэк1ыныр;
- Упч1эн ыльэк1ыныр, зэупч1ырэм иеплъык1эхэр зэригъэш1эн, ежь иеплъык1эхэр къыри1отык1ышъуныр;
- Ныдэлъфыбзэм играмматикэ ык1и синтаксиский шапхъэхэр къызфигъэфедэхээзэ диалогым, ц1ыфыбэ зэхэгүчүү1эм хэлэжьэн ыльэк1ыныр.

Внеурочка Адыгабзэ 8 класс

№ п\п	Темэр	сыхыат пчагъэр	уахътэр	
			план	факт
1	Кіәджык 1ыжын. Фонетикэмрэ графикэмрэ	1	8 . 09	8 . 09
2	Орфографиер. Гуши 1эр зэрээхэтыр	1	15 . 09	15 . 09
3	Морфологиер	1	22 . 09	22 . 09
4	Жэры 1ок1э рассказ.	1	29 . 09	29 . 09
5	Гуши 1эзэгъусэр, аш изэхэфын	1	6 . 10	6 . 10
6	Гуши 1эухыгъэр. Гуши 1эухыгъэ къызэрыйкор	1	13 . 10	13 . 10
7	Т1озэхэт ык1и зээхэт гуши 1эухыгъэр	1	20 . 10	20 . 10
8	Къэ1отэжын. Адыгейм ипсыхъохэр	1	27 . 10	27 . 10
9	Гуши 1эухыгъэ убгъугъэхэмрэ мыубгъугъэхэмрэ	1	10 . 11	10 . 11
10	Къэ1отэжын Лэгъонакъ	1	17 . 11	17 . 11
11	Подлежащэр, ар къызэралорэр	1	24 . 11	24 . 11
12	Сказуемэр. Глагол – сказуемэ къызэрыйкор	1	1 . 12	
13	Ц1э – сказуемэ къызэрыйкор	1	8 . 12	
14	1. Глагол – сказуемэ зэхэтыр	2		15 . 12
15	2. Ц1э – сказуемэ зэхэтыр			
16	Къэ1отэжын. Абдзэхэ хэкур	1	22 . 12	
17	Дополнениер	1	29 . 12	
18	Къэзгъэнафэр	1	12 . 01	
19	Гуши 1этедзэр	1	19 . 01	
20	Обстоятельствэхэр купэу зэрэгошыгъэхэр	1	26 . 01	
21	Обстоятельствэхэр купэу зэрэгошыгъэхэр	1	2 . 02	
22	Зээхэт гуши 1эухыгъэхэр. Шъхэ гъэнэфэгъэ гуши 1эухыгъэхэр	1	9 . 02	
23	Шъхэ мыгъэнэфэгъэ гуши 1эухыгъэхэр	1	16 . 02	
24	Шъхэ зыхэмйт гуши 1эухыгъэхэр	1	23 . 02	
25	Зэдэгушы 1эгъу Сыгу рихыре сэнхъятыр	1	1 . 03	

26	Пыутыгъэ гүшүүгүйгэхэр	1	15. 03	
27	Фэгъэзагъэр	1	22. 03	
28	Сыгу риҳырэ сэнхьатыр.	1	5. 04	
29	Къэзыпчырэ къэлоклэ къодыеклэ зэпхыгъэ член зэлъэпкъэгъухэр	1	12. 04	
30	Член зэлъэпкъэгъухэу зэзыпхырэ зэпххэмклэ зэпхыгъэхэр	1	19. 04	
31	Член зэлъэпкъэгъухэу зэпх лъэпсахэхэмклэ зэпхыгъэхэр	1	26. 04	
32	Зэфэхьыс гүшүүгэхэр член зэлъэпкъэгъумэ зэрягъусэхэр	1	10. 05	
33	Гүшүүгэхэмрэ зэгъусэ гүшүүгэхэмрэ ямэхъянклэ купэу зэрагошхэрэр	1	17. 05	
34	Клэджыктыжын	1	24. 05	